

FRANZ A SVĚT V OBRÁZECH

Jednou se vydal bohatý horažďovický měšťan Johan Sega do Lince na výroční trhy. Procházel tržištěm a najednou uviděl knihu, na jejíž obálce byl název Orbis Pictus. Vzpomněl si na svá školní léta, kdy jim tuto knihu poprvé ukázal pan učitel a hned ho napadlo, že by to byl krásný dárek pro jeho staršího syna, a tak knihu koupil.

Autorem tohoto ilustrovaného slovníku byl Jan Ámos Komenský, proslulý nejen jako učitel národů, ale také jako nejznámější představitel dlouho pronásledované Jednoty bratrské.

Pan Sega dokončil své pochůzky a vydal se na zpáteční cestu domů. Těšil se, co na dárek řekne jeho syn Franz. Po příjezdu domů tento dárek předal s očekáváním svému synovi.

Ten byl z knihy nadšený, zaujatě si prohlížel jednotlivé barevně ilustrované kapitoly, četl si německé texty. Pokoušel se také přečíst texty v jiných jazycích a to především v češtině, ale moc mu to nešlo, protože se česky neučil, a tak textům nerozuměl. Doma totiž s rodiči mluvil německy, a také měl německého učitele. Vy ale česky umíte, že?

Pomozte Franzovi přečíst 2 krátké úryvky českého textu a poté si přeložte tento text, psaný bratrským pravopisem, do současné češtiny pomocí slovníků, které jsou umístěny pod jednotlivými texty.

1/ Z mořských zwjřat neywěčšj gest welryba; delfin neyrychlegšj; reynok neypotwornějšj.

SLOVNÍK:

reynok – reynok

gest – jest (je)

neyrychlegšj – nejrychlejší

welryba - velryba

zwjřat - zvířat

neywěčšj – největší

neypotwornějšj – nejpotvornější (nejdivnější)

2/ Pekař podsýwá mauku na sýtě maučnjm a dává do djže, potom přiléwá wody dělá těsto, mjsý ge kopistj dřewěnu, pak dělá chleby, koláče, žemle, obwarky.

SLOVNÍK:

djže – díže

wody – vody

mjsý – mísí (míchá)

ge – je

dřewěnu – dřevěným

obwarky – obvarky (postní preclíky)

podšýwá – podsívá (přesívá)

maučnjm – moučném

kopistj – kopistem (nástroj na hnětení těsta)

přiléwá – přilévá

Poznámka pro zvědavé:

Učebnice Orbis Pictus (Svět v obrazech) byla poprvé vydána v roce 1658 v Norimberku. Náš úryvek pochází z knihy vydané v roce 1833.

Čeština se vývojem let neměnila pouze mluvenou podobou, ale i způsobem zapisování. Náš úryvek, který jste přečetli a přeložili, je zapsán takzvaným bratrským pravopisem, jednou z nejdéletrvající používanou variantou pravopisu.